

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Mahkeme'nin içtihatlarına ilişkin bilgi notu 267

Ekim 2022

Juszczyszyn v. Polonya - 35599/20

Karar 6.10.2022 [Bölüm I]

© Çeviren, Kadir Öztürk, AIHS Hukuk Danışmanı, Hukuk Çevirmeni, [@LegalCounsel_TR](#), 2022. Bu çeviriyi yayımlama izni, yalnızca Mahkeme'nin veri tabanı olan HUDOC'a konulması için verilmiştir.

© Translated by Kadir Öztürk, Legal Counsel to the ECHR, Legal Translator, [@LegalCounsel_TR](#), 2022. Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Madde 18

Yetkisiz amaçlarla kısıtlama

Ağırlıklı olarak, reforma tabi tutulmuş Ulusal Yargı Konseyinin tavsiyesi üzerine yargıçların atanmasının hukukiliğini sorgulamaktan caydırmak ve yaptırım uygulamak amacıyla yargıcın görevden uzaklaştırılması: *ihlal*

Madde 6

Disiplin soruşturması

Madde 6-1

Tarafsız mahkeme

Bağımsız mahkeme

Kanunla kurulan mahkeme

Başka bir yargıcın bağımsızlığını sorguladığı gerekçesiyle yargıcı görevden uzaklaştıran yeni kurulan Yüksek Mahkeme Disiplin Dairesi'ne hakimlerin atanmasında ciddi usulsüzlükler: *ihlal*

Madde 8

Madde 8-1

Özel hayata saygı

"Kanunla kurulmuş bir mahkeme" olmayan bir organ tarafından, hukukun açıkça makul olmayan bir şekilde uygulanmasına dayanan bir yargı kararının verilmesiyle bağlantılı olarak, hâkimin öngörülemez bir şekilde görevden uzaklaştırılması: *ihlal*

Olgular – A.K. ve Diğerleri davasında 19 Kasım 2019 tarihli ön kararında, Avrupa Birliği Adalet Divanı (CJEU), *diğerlerinin yanı sıra*, Polonya yargısının geniş çaplı bir reformunun bir parçası olarak kurulan yeni Ulusal Yargı Konseyi'nin ("NCJ") bağımsızlığıyla ilgili bir dizi sorunu tespit etmiştir (daha geniş yerel geçmiş, *Reczkowicz v. Polonya ve Grz Gda v. Polonya*'daki Mahkeme kararlarında belirtilmiştir [GC]).

Yukarıdaki kararı göz önünde bulundurarak, başvuran yargıç, bir Bölge Mahkemesine geçici görevlendirmesi sırasında bir hukuk davasında itirazı incelerken, NCJ'nin tavsiyesi üzerine Başkan tarafından atanan ilk derece hakiminin bağımsızlık şartına uyup uymadığını doğrulamaya karar vermiştir. Bu amaçla, o zamanlar kamuya açık olmayan yeni NCJ hakim adaylarının onay listelerinin kopyalarını hazırlaması için *Sejm Şansölyesi*'ne talimat verdi. Bunun üzerine geçici görevine son verildi, adli görevlerine bir ay derhal ara verilmesine karar verildi ve disiplin soruşturmasının ardından, ikinci derece disiplin mahkemesi olarak görev yapan Yüksek Mahkeme Disiplin Dairesi, onu yargı görevlerinden uzaklaştırdı ve uzaklaştırma süresi boyunca maaşını %40 oranında kesti. Disiplin Dairesi, Başvuru Sahibinin kararını hem adli makamların saygınlığından ödün vermek hem de Olağan Mahkemelerin Teşkilatı Hakkında Kanunun ("2001 Yasası") 107(1) bölümü anlamında açık ve ağır bir yasa ihlali olarak nitelendirmiştir. İki yıldan biraz daha uzun bir süre sonra, Disiplin Dairesi, tedbirin o aşamada orantısız olduğunu tespit ederek, başvuru sahibinin görevden uzaklaştırılmasını kaldırmaya ve maaş kesintisini iptal etmeye *re'sen* karar verdi. Başvuru sahibi daha sonra zorunlu izne çıkarılmış ve kendi isteği dışında bölge mahkemesinin başka bir bölümüne atanmıştır.

Hukuk- Madde 6 § 1: Guðmundur Andri Ástráðsson v. İzlanda [GC] davasında belirtilen kriterleri uygulayan ve *Reczkowicz ile* aynı nedenlerden dolayı Mahkeme, başvuranın davasını inceleyen Yüksek Mahkemenin Disiplin Dairesinin "kanunla kurulmuş bir mahkeme" olmadığı sonucuna varmıştır. Söz konusu usulsüzlükler, davanın kanunla kurulmuş mahkeme tarafından incelenme hakkının özünü baltalayacak kadar ağırdı. Aynı usulsüzlükler mahkemenin bağımsızlığını ve tarafsızlığını da tehlikeye atmıştı. Ayrıca, Polonya yasalarına göre, başvuru sahibinin görevden uzaklaştırılmasına karşı Madde 6 § 1'in gerekliliklerini yerine getiren bir yargı organına itiraz edebileceği herhangi bir yasal yol yoktu.

Sonuç: ihlal (oybirliği ile)

Madde 8

(a) *Uygulanabilirlik* – Başvuranın görevden uzaklaştırılmasını destekleyen nedenler, mesleki görevlerinin yerine getirilmesiyle bağlantılıydı ve özel hayatıyla hiçbir bağlantısı yoktu. Mahkeme bu nedenle sonuca dayalı yaklaşımı kullanmıştır: Başvuru sahibinin görevden uzaklaştırılmasından kaynaklanan çeşitli olumsuz etkilerin doğasını ve süresini göz önünde bulundurarak, dava konusu tedbir, özel hayatını çok önemli ölçüde etkilemiş, dolayısıyla 8. Madde kapsamına girmiştir. Başvuranın iddia edilen görevi kötüye kullanması, bu koşullarda, Disiplin Dairesinin bulgularının bir sonucu olarak, kanıtlanmamış olsa da, adli bir görevi yerine getirmeye layık olmadığı şeklinde algılanabilir. Dahası, temel mesleki rolünü oluşturan adli görevlerini iki yıldan fazla bir süre boyunca yerine getirmesi engellenmiştir.

(b) *Esas-*

(i) *İç hukuka ve hukukun üstünlüğüne uygunluk - Disiplin Dairesi*, "kanunla kurulan bağımsız ve tarafsız bir mahkemenin" gerekliliklerini yerine getirmediğinden, görevden uzaklaştırma kararı, Sözleşme amaçları doğrultusunda "mahkeme" olarak kabul edilemeyecek bir organ tarafından verilmişti ve bu nedenle 8. Madde açısından yasal olarak kabul edilemezdi. Bu bulgu ışığında, ilgili maddi hukukun keyfi uygulanmasını önlemek için gerekli prosedürel önlemler alınmamıştır.

(ii) *"Hukuk kalitesi" gerekliliklerine uygunluk - Disiplin Dairesi*, temyiz kararında, başvuranın davranışını, ilk derece kararında temelsiz bir yargı kararının verilmesinin mevcut içtihat ışığında suç olarak nitelendirilemeyeceği yönündeki ilgili noktayı ele almadan yargı makamının saygınlığından ödün vermek olarak nitelendirmiştir. Ayrıca, başvurana yönelik disiplin suçlaması yalnızca bu suçla ilgili olmasına rağmen, Daire, yargı kararının verilmesini, ayrı bir mesleki suistimal türü olan "kanunların açık ve ağır ihlali" olarak nitelendirirken, başvurana yöneltilen disiplin suçlamasının kapsamı dışında karar vermiştir. Disiplin Dairesinin, bu kavramın yorumlanmasına ilişkin daha önceki içtihatlardan herhangi birine atıfta bulunmadan bunu yapmış olması çarpıcıdır ve öngörülebilirlik eksikliğinin göstergesidir.

Yargı kararının verilmesiyle bağlantılı olarak disiplin cezası verilmesi istisnai bir önlem olarak görülmeli ve yargı bağımsızlığı ilkesi göz önünde bulundurularak kısıtlayıcı yoruma tabi olmalıdır. Bu bağlamda Mahkeme, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından üye Devletlere, yasanın yargıçlar tarafından yorumlanmasının kötü niyet ve ağır ihmal durumları dışında medeni veya disiplin yükümlülüğüne yol açmaması gerektiğine dair CM/Rec(2010)12 sayılı Tavsiye Kararı'na atıfta bulunmuştur. Mahkeme, hukukun üstünlüğü ve kuvvetler ayrılığının temel ilkelerini koruma amacı güttüğü için, 6 § 1 maddesinin yani "bağımsızlık", "tarafsızlık" ve "kanunla kurulmuş mahkeme"nin kurumsal gereklilikleri konusunda ortak bir çizgi tespit etmiştir. Kamuoyunun yargıya olan güvenini sürdürme ve bağımsızlığını diğer güçlere karşı koruma ihtiyacı, bu gereksinimlerin her birinin temelini oluşturur. Bu bağlamda analiz edildiğinde, başvuru sahibinin kararının Madde 6 § 1'in yukarıda belirtilen kurumsal gerekliliklerine uygunluğu değerlendirme ihtiyacı dışında herhangi bir nedenle gerekçelendirildiğine dair herhangi bir gösterge yoktur. Ayrıca eylemi kötü niyet veya ağır ihmal anlamına da gelmiyordu.

Mahkeme ayrıca, CJEU'nun 15 Temmuz 2021 tarihli *Komisyon v. Polonya (Hakimlerin Disiplin rejimi)* kararında Polonya'nın, diğerlerinin yanı sıra, "yargı kararlarının içeriğinin 2001 Yasası'nın 107 (1) bölümüne atıfta bulunarak, olağan mahkeme yargıçlarını kapsayan bir disiplin suçu olarak sınıflandırılmasına izin vererek" Avrupa Birliği Antlaşması'nın 19 (1) Maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmediği yönündeki bulgularına da önemli bir ağırlık vermiştir.

Sonuç olarak, Disiplin Dairesi tarafından ilgili hükmün yorumlanması ve uygulanması açıkça makul değildi ve bu nedenle başvuru sahibi, kararın verilmesinin görevden uzaklaştırmaya yol açabileceğini öngöremedi. Bu nedenle, öngörülebilirlik koşulu yerine getirilmedi.

Sonuç: ihlal (ikiye karşı beş oy)

Madde 8 ile bağlantılı olarak Madde 18 Başvuru sahibi, görevden alınmasının, kendisine yaptırım uygulama ve siyasallaştırılmış bir prosedürde aday gösterilen yargıçların atanmasının yasallığını sorgulamaktan caydırma gibi gizli bir amaç güttüğünü iddia etmiştir. Mahkeme, başvuranın görevden alınmasının, Hükümet tarafından ileri sürülen meşru amaçlardan birinin, yani başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacını güttüğünü varsaymaya hazırdı. Madde 18'in bakış açısından, görevden alma kararının aynı zamanda gizli bir amaca yönelik olup olmadığını ve eğer öyleyse, bu gizli amacın başvuru sahibinin özel hayatına saygı gösterme hakkının kısıtlanmasının baskın amacı olup olmadığını incelemek zorundaydı.

Başlangıçta Mahkeme, Grzăda davasında belirtildiği gibi Polonya'da yargının yeniden düzenlenmesi ile ilgili genel bağlama atıfta bulunmuştur. Ardışık reformların bir sonucu olarak, Devlet gücünün özerk bir kolu olan yargı, yürütme ve yasama yetkilerinin müdahalesine maruz kalmış ve böylece önemli ölçüde zayıflatılmıştır; yasama ve yürütme yetkilerinin, NCJ'nin oluşumu üzerinde belirleyici bir etki elde etmesine izin verilmiş ve bu da bu yetkilerin yargı atama prosedürüne doğrudan veya dolaylı olarak müdahale etmesine olanak sağlamıştır.

Başvuranın bireysel durumu söz konusu olduğunda, görevden alınması, Adalet Bakanı veya onun tarafından atanan kişiler tarafından alınan bir dizi önlemin doruk noktası olmuştur. *Diğerlerinin yanı sıra*, bu Bakan tarafından, başvuranın kararının "Polonya yargısının anarşizasyonu ve yargıçların yetkilerinin aşılması" anlamına geldiği yönünde kamuoyuna açıklamalar yapılmıştır.

Başvuranın Disiplin Dairesi tarafından görevden alınmasının temel dayanağı, kararın verilmesiyle ilgili disiplin suçlamasıydı. Bununla birlikte, daha önce belirlendiği gibi, ilgili hükmün yorumlanması ve uygulanması açıkça makul değildi ve öngörülebilirlik koşulunu yerine getirememiştir ve başvuranın kararında ne kötü niyet ne de ağır ihmal tespit edilememiştir. Ayrıca, Disiplin Dairesi, yeni NCJ'nin bağımsızlık eksikliği ve tavsiyeleri üzerine atanan yargıçların statüsü hakkında temel tespitlerde bulunan CJEU ve Polonya Yüksek Mahkemesinin kararlarını göz ardı etmişti.

Disiplin Dairesi de dahil olmak üzere yetkililer, yeniden oluşturulan NCJ'nin katılımıyla atanan yargıçların statüsüne itiraz etmenin, bunu yapan herhangi bir yargıcı yaptırımlara maruz bırakacağını göstermeye kararlıydı. Yetkililerin bu niyeti, Sejm tarafından 2019 yılında, yargıçlar için yeni disiplin suçları getiren ek mevzuatın kabul edilmesiyle desteklendi. Kabul edilmesi, başvuru sahibinin davasındaki işlemlerle aynı zamana denk gelmiştir. Bununla birlikte, Sözleşme'nin bağımsızlık ve tarafsızlık standartlarının "diğer yargıçların" genel olarak bir "hakimin karar verme hakkını" sorgulama veya "Başkan tarafından bir hakimin atanmasından önceki prosedürün düzenliliğini" doğrulama yetkisini dışladığı sonucuna varmak için bir temel yoktu. Ayrıca, dava konusu mevzuat, Venedik Komisyonu ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü'nün (DGI) ortak görüşünde eleştirilmiştir. Avrupa Komisyonu bu konuda Polonya'ya karşı ihlal davaları açmıştı. Bu işlemler bağlamında, Polonya'nın, *diğerlerinin yanı sıra*, ulusal mahkemelerin, daha önce yasalarca kurulmuş bir mahkemenin bağımsızlık ve tarafsızlık gerekliliklerine uygunluğunu doğrulayarak, yargıçların disiplin yükümlülüğünü yerine getirmesini yasaklayan ve izin veren yerel hükümlerin uygulanmasını askıya almasını gerektiren geçici bir emir yayınlanmıştır.

Başvuranın 18. Madde kapsamındaki şikayetine ilişkin değerlendirmesinde Mahkeme, yargı bağımsızlığını dikkate almalı ve yargı bağımsızlığını ve özerkliğini tehdit edebilecek önlemlere karşı yargı mensuplarının korunmasına özellikle dikkat etmelidir. Disiplin işlemlerine başvurma ve bir tarafın "kanunla kurulan bağımsız ve tarafsız bir mahkeme" hakkını korumayı amaçlayan bir yargı kararı çıkaran başvuranın nihai olarak görevden alınması, yargı bağımsızlığının temel ilkeleri ve hukukun üstünlüğü ile bağdaşmamaktadır. CJEU'nun görüşüne göre, Disiplin Dairesinin başvuranın davasındaki kararı, disiplin rejiminin yargı kararlarını etkilemek için kullanılabileceğine dair bir riskin varlığını doğrulamıştır. CJEU, *diğerlerinin yanı sıra*, yargı bağımsızlığını korumak ve disiplin rejiminin meşru amaçlarından saptırılmasını ve yargı kararları veya yargıçlar üzerinde siyasi kontrol uygulamak için kullanılmasını önlemek için, bir yargı kararının ulusal veya AB hukukunun yorumlanmasında ve uygulanmasında veya gerçeklerin ve kanıtların değerlendirilmesinde olası bir hata içerdiği gerçeğinin, tek başına ilgili yargıcın disiplin sorumluluğunu oluşturmayacağını tespit etmiştir.

Sonuç olarak, görevden uzaklaştırılmasına yol açan başvuran hakkındaki disiplin tedbirlerinin baskın amacı, başvuranı cezalandırmak ve Madde 6 § 1'den kaynaklananlar da dahil olmak üzere ilgili yasal standartları uygulayarak yeniden teşkil edilen NCJ'nin

tavsiyesi üzerine atanan yargıçların statüsünü değerlendirmekten caydırmaktı. Bu art niyet Sözleşme ile bağdaşmamıştır.

Sonuç: ihlal (ikiye karşı beş oy)

1 Numaralı Protokolün 1. Maddesi: Görevden alındığı süre boyunca başvuru sahibinin maaşının kesilmesi geçici bir nitelik taşımaktaydı ve sonunda iptal edilmişti. Görevden alındığı süre boyunca başvuru sahibi düşük bir maaş almıştır. Ancak gelirinin bu kısmı aslında kazanılmamıştı ve kesinlikle ödenebilir olduğu ileri sürülemezdi.

Sonuç: kabul edilemez (*ratione materiae bakımından uyumsuz*)

Madde 41 Manevi tazminat ile ilgili olarak 30.000 Avro; maddi tazminat ile ilgili olarak tazminat talebi reddedilmiştir.

(Ayrıca bakınız *Merabishvili v. Georgia* [GC], 72508/13, 28 Kasım 2017, [Yasal Özet](#); *Denisov v. Ukraine* [GC], 76639/11, 25 Eylül 2018, [Yasal Özet](#); *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Iceland* [GC], 26374/18, 1 Aralık 2020, [Yasal Özet](#); *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Poland*, 4907/18, 7 Mayıs 2021, [Yasal Özet](#); *Broda and Bojara v. Poland*, 26691/18 and 27367/18, 29 Haziran 2021; and *Reczkowicz v. Poland*, 43447/19, 22 Temmuz 2021, [Yasal Özet](#); *Dolińska-Ficek and Ozimek v. Poland*, 49868/19 and 57511/19, 8 Kasım 2021, [Yasal Özet](#); *Advance Pharma sp. z o.o v. Poland*, 1469/20, 3 Şubat 2022, [Yasal Özet](#); *Grzęda v. Poland* [GC], 43572/18, 15 Mart 2022, [Yasal Özet](#))

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
Yazı İşleri Müdürlüğü'nün bu özeti Mahkemeyi bağlamaz.

[İçtihat Bilgi Notları için buraya tıklayın](#)